

TİKA'NIN AFRIKA KITASINDA TÜRKİYE'NİN TANITIMINDA DİJİTAL İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN KULLANIMI

UĞUR FERHAT KORKMAZ*

Türkiye'nin Afrika'daki görünürlüğüne katkı sağlayan en önemli kurumlarından biri olan TİKA'nın, kıtadaki ilk ofisini açmasının üzerinden yaklaşık 15 yıl geçmiştir. Aradan geçen sürede hem TİKA hem de kamu diplomasisi faaliyetleri yürüten diğer kurumlar kıtadaki Türkiye algısına olumlu katkılar vermiştir. Eğitim, sağlık, altyapı, üretim, tarım ve hayvancılık başta olmak üzere birçok alanda bugüne kadar kalkınmaya yönelik 25 binin üzerinde proje gerçekleştiren TİKA'nın yurt dışındaki 59 ofisinin neredeyse yarısı Afrika'da bulunmaktadır. 2017 yılı verilerine göre son 10 yılda Türkiye'nin kıtada yürüttüğü insani yardım ve teknik işbirliği projeleri ile Afrika'ya sağlanan toplam resmi kalkınma yardımı, 3 milyar dolara yaklaşmıştır. TİKA'nın ise Afrika'daki proje sayısı yılda 400'ün üzerine çıkmıştır (Anadolu Ajansı, 2017a).

TİKA'nın Afrika kıtasındaki kalkınma yardımı faaliyetleri şüphesiz Türkiye'nin kıtadaki pozitif imajına çok büyük katkılar sunmaktadır. Kalkınma diplomasisi olarak da adlandırılan bu faaliyetler neticesinde daha önce Türkiye'nin adını bile duymamış Afrikalılar, Türkiye hakkında övgü dolu sözler söylemektedir. Bu potansiyelin daha iyi kullanılabilmesi için yeni kamu diplomasisinin bir parçası olarak değerlendirilen kalkınma diplomasisi faaliyetleri, yani TİKA'nın çalışmaları, dijital diplomasi ile desteklenmelidir.

"TİKA'nın Afrika kıtasında Türkiye'nin tanıtımında dijital iletişim teknolojilerinin kullanımı" başlıklı çalışmada TİKA'nın faaliyetleri üzerinden Türkiye'nin Afrika kıtasındaki dijital görünürlüğü, ABD başta olmak üzere, farklı ülkelerin kamu diplomasisi faaliyetleri incelenerek mukayese edilmiştir. Çalışma içinde sıklıkla geçen kamu diplomasisi, yumuşak güç, dijital çağ ve sosyal medya gibi kavramlar kısa bir şekilde ele alınmıştır. Afrika ve Türkiye ilişkisinin tarihsel perspektif içinde kısa bir şekilde değerlendirildiği bu çalışmanın odağında, TİKA'nın

* Uzman, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), u.korkmaz@tika.gov.tr

dijital tanıtım faaliyetlerinin kıtadaki etkisine referans olması amacıyla, Afrika’nın bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik altyapı verileri yer almaktadır.

Kamu diplomasisi kavramı son yıllarda akademisyenler başta olmak üzere birçok resmi ve sivil otorite tarafından sıklıkla dile getirilmektedir. Kamu diplomasisi uygulamaları ise coğrafya fark etmeksizin Türkiye’nin uluslararası politika stratejisinin merkezinde konumlanmaktadır. Günümüzde kamu diplomasisi sürecinde artık devletin dışında başka kaynaklar da yer almaktadır. Bu kaynaklar bazen devletin çalışmalarına dâhil olurken bazen de devletten tamamen bağımsız olarak kendi çalışmalarını yürütebilmektedir (Özkan, 2015, s. 8). “Son yıllarda devlet dışı aktörlerin hızla büyümesi, ulus ötesi protesto hareketlerinin artan etkisi ve yeni medyanın göz kamaştırıcı yükselişi ile resmi diplomasiinin manevra özgürlüğü kısıtlanmıştır” (Melissen, 2005, s. 24). Dolayısıyla hem teknolojinin sunduğu imkânlar hem de dış politikanın resmi unsurlarının hareket alanındaki kısıtlamalar neticesinde kamu diplomasiinin aktörlerinde ve kullandıkları araçlarda köklü bir değişim olmuştur. Geçmişte atalarımız nasıl piktogramlardan alfabeye geçmiş ise dijital cihaz ve uygulamaların bütün dünyayı yeniden şekillendirdiği yüzyılda ise klasik alfabeden dijital sözcüklere geçmek gerekmektedir. Hatta ABD’nin Kamu Diplomasisi faaliyetlerini yürüten kurumların da önemine dikkat çektiği üzere kamu diplomasisi faaliyetlerinde yapay zekâ araçlarının kullanılması, bu konuda profesyonellerin yetiştirilmesi vb. konular da gündemde olmalıdır.

Günümüzde artık yumuşak güç ve sert güç unsurlarının birlikte kullandığı yöntemi anlatan *akıllı güç* tanımı benzer kavramları geride bırakarak yükselmektedir. Çünkü geçmiş dönemler ile kıyaslandığında bu yüzyılda hedef kitleler artık daha akıllıdır. Her seviyede eğitimin yaygınlaşması, dijital medyanın ortaya çıkışı ve doğal olarak bilgiye erişim noktasındaki engellerin azalarak bu konuda kolaylaştırıcı uygulamaların (sosyal medya, web, vb.) kullanılması neticesinde yumuşak ve sert güç kullanımı ile diğer toplumlara etkilemek artık eskisi kadar kolay değildir. Kısacası, dünya daha akıllı hale gelmiştir (Wilson, 2008, s. 113)

Tüm bunlar dikkate alındığında TİKA’nın Afrika’daki dijital tanıtım stratejisinde her bir ülkenin dijital altyapısı çok iyi şekilde analiz edilmeli ve hangi ülkede hangi iletişim aracının etkin olduğu belirlenerek bu araçlar ile TİKA’nın ve ülkede faaliyette bulunan diğer Türk kurumlarının tanıtımları yapılmalıdır. TİKA ofislerinin bulunduğu Afrika ülkelerinde TİKA’nın tanıtım potansiyeli, bilgi iletişim teknolojileri altyapıları ile doğru orantılı olarak, ülkedeki faaliyetlerin yoğunluğu ile ilişkilidir. TİKA başta olmak üzere Afrika ve diğer bölgelerde sürdürülebilir ve geri dönüşleri olan bir tanıtım faaliyetleri yapılabilmesi için T.C. Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı, T.C. Cumhurbaşkanlığı, Dijital Dönüşüm Ofisi, TRT World, Anadolu Ajansı ile Türkiye’nin kamu diplomasisi faaliyetlerinin

uygulayıcısı olan kurumların koordineli bir şekilde çalışması gerekmektedir. Bu noktada ABD’de 1948’den beri yabancı kamuoyunu anlamaya, bilgilendirmeye ve etkilemeye yönelik değerlendirme ve destekleme faaliyetleriyle görevlendirilen ACPD yani uzun ismi ile ABD Kamu Diplomasisi Danışma Komisyonu’nun çalışma prensibi, özellikle de farklı alanlarda görevlendirilen kamu kurumlarını koordine etmesi, bütçe imkânları dâhilinde Türkiye için uygulanabilir.

Sözü Geçen Çalışmalar

- ABD Dışişleri Web Sitesi. (tarih yok). *U.S. Advisory Commission on Public Diplomacy: About the Commission*. Kasım 18, 201 tarihinde ABD Dışişleri Web Sitesi: <https://www.state.gov/pdcommission/about/index.htm> adresinden alındı
- Anadolu Ajansı. (2017a). *Başbakan Yardımcısı Çavuşoğlu: Afrika’ya sağlanan kalkınma yardımı 3 milyar dolara yaklaştı*. Mayıs 11, 2019 tarihinde Anadolu Ajansı web sitesi: <https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/basbakan-yardimcisi-cavusoglu-afrikaya-saglanan-kalkinma-yardimi-3-milyar-dolara-yaklasti/875903> adresinden alındı
- ÖZKAN, A. (2015). *21. Yüzyılın Stratejik Vizyonu Kamu Diplomasisi ve Türkiye’nin Kamu Diplomasisi İmkânları*. İstanbul: TASAM.
- WILSON, E. J. (2008). Hard Power, Soft Power, Smart Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 110-124. <https://www.jstor.org/stable/25097997> adresinden alındı
- YÜKLEYEN, A., & Zulkarnain, M. (2015). Turkey’s Foreign Policy in Somalia. *Journal of Caspian Affairs*, 1(2), 97-120.